

lesmap 2021

Inleiding

Beste leerkracht,

Je gaat met je klas kijken naar *Ik ben geen racist*, de geactualiseerde versie van de oorspronkelijke fABULEUS-voorstelling uit 2010. De voorstelling gaat over Braam, een erg gewone 17-jarige jongen van het platteland, die in de stad op straat wordt neergestoken. Omdat de dader Mahmoed Baylan heet, springen de media en de politiek op het verhaal. Nog voor hij het goed en wel beseft, wordt Braam meegesleept in de plannen van een anti-islampartij.

In deze 'extreem' actuele voorstelling over polarisering, verrechtsing en manipulatie van jongeren probeert Braam de gebeurtenissen te reconstrueren die van hem op één jaar tijd de meest gezochte crimineel van het land hebben gemaakt.

De roman van Per Nilsson uit 2006 werd in 2010 door Ruth Mellaerts bewerkt tot een beklijvende theatermonoloog en Braam Verreth speelde de voorstelling tussen 2010 en 2013 maar liefst 120 keer in heel Vlaanderen. Nu dus opnieuw op het repertoire vanwege urgent.

Deze lesmap dient als aanvulling op de inleiding en de nabespreking die de klassen krijgen bij de voorstelling. Je kan ze gebruiken als je graag met je klas op een aantal inhoudelijke thema's nog dieper wil ingaan.

Heb je nog vragen of suggesties, dan mag je ons altijd rechtstreeks contacteren. Wij zijn graag zo bereikbaar mogelijk voor jou en je leerlingen en we horen ook graag wat de voorstelling teweeggebracht heeft. Je kan mailen naar antea@fabuleus.be of een boodschap posten op het [reactieforum](#) van de productie

Veel plezier!

De voorstelling

Zijn alle mensen wezenlijk gelijk? Is de Islam vrouwenvriendelijk? Mag dat gezegd worden? Staat een nachtwandeling door Molenbeek gelijk aan zelfmoord? Is Braam een echte naam? Ben ik een racist?

Op enkele maanden tijd verandert een doodgewone jongen in de meest gezochte persoon van België. Vanuit zijn schuilplaats vertelt hij over zijn ontmoeting met Jan Breidelman, de leider van de politieke partij Rechtvaardig België, die een aantal extreme standpunten inneemt ten aanzien van moslims en immigratie in België. Braam wordt partijsecretaris van deze partij en maakt van dichtbij mee hoe alles volledig uit de hand loopt.

Ik ben geen racist is een theatermonoloog van fABULEUS, naar de gelijknamige jeugdroman van Per Nilsson. De voorstelling wordt gespeeld door Braam Verreth, die als jongere actief betrokken was bij vele fABULEUSproducties. Na 2013 was hij ook te zien in o.a. *Under The Influence* van Ontroerend Goed, *Wardje* van Le Mal du Siècle en *Uberich* van Michai Geyzen en Laika. Het grote publiek kent hem vooral als Franky in *Thuis* en Simon in *Familie*.

Duur

De voorstelling duurt ongeveer anderhalf uur.

Credits

Spel Braam Verreth **Regie** Dirk De Lathauwer **Tekst** Ruth Mellaerts, naar de gelijknamige roman van Per Nilsson **Licht** Pol Verwilt **productie** fABULEUS **Met de steun van** de stad Leuven en de Vlaamse Gemeenschap

Vorbereiding

Als je als leerkracht zelf voor de inleiding zorgt, mag je de voorbereiding redelijk algemeen houden. De inhoudelijke bespreking is voor achteraf. Zo kunnen de leerlingen onbevooroordeeld kijken naar de voorstelling, wat achteraf interessantere discussies zal opleveren. Ze mogen natuurlijk wel weten dat ze naar een voorstelling gaan kijken en waarover die zal gaan.

Voor *Ik ben geen racist* volstaat het om te vertellen dat ze naar een **monoloog gaan kijken die het verhaal vertelt van een zeventienjarige jongen, Braam**. Braam moet zich verschuilen omdat hij ongewild de meest gezochte persoon van het land is geworden. Hij vertelt dat hij terecht is gekomen in een politieke partij die een aantal extreme standpunten inneemt ten aanzien van moslims en immigratie in België. De uitspraken van Jan Breidelman, de partijleider van Rechtvaardig België, hebben ervoor gezorgd dat de situatie in België volledig uit de hand is gelopen.

Daarnaast is het belangrijk om hen te vertellen dat **er in de voorstelling soms dingen worden gezegd die controversieel zijn**. Voor sommige personen kan dat als schokkend en/of kwetsend worden ervaren. Het is goed om mee te geven dat die dingen verteld worden, deel uitmaken van het verhaal of de personages. Ze zijn niet gebaseerd op de mening van de acteur of regisseur.

In het theater wordt het publiek soms een spiegel voorgehouden. Voor *Ik ben geen racist* zijn de volgende vragen goed om mee te geven aan de leerlingen: Hoe verhoud jij jezelf tot dit onderwerp? Welke rol speel ik in mijn leven en dat van andere? In hoeverre neem ik verantwoordelijkheid voor wat ik heb gezegd?

Nabespreking

Bij *Ik ben geen racist* is het interessant om achteraf genoeg tijd uit te trekken voor de nabespreking.

De standpunten die erin verkondigd worden, kunnen behoorlijk verwarrend zijn. Dat is ook de bedoeling. We raden aan om de nabespreking voornamelijk te voeren door open vragen te stellen aan de leerlingen. Verder is het aangewezen om de discussie op die manier te modereren dat de leerlingen niet in ja-nee-discussies terecht komen. **Het is minder belangrijk te weten wat ieders standpunt over het hoofddoekendebat of over de kwestie rond Zwarte Piet is, dan om meer algemeen proberen bloot te leggen hoe complex de hele problematiek van racisme is en hoe onmogelijk het lijkt om één juist antwoord of één juiste oplossing te formuleren op de vragen en problemen die in de voorstelling worden aangehaald.** Het is niet de bedoeling dat de discussies een waardeoordeel worden, maar dat de leerlingen, op een rustige en respectvolle manier, hun mening kunnen zeggen.

Hieronder volgen eerst enkele algemene vragen waardoor de leerlingen hun eerste indrukken van de voorstelling kunnen vertellen. Daarna volgt een specifiekere luik dat zich toespitst op de inhoudelijke vragen die *Ik ben geen racist* oproept.

Algemene vragen

- Wie heeft er genoten van de voorstelling. Wie niet?
- Probeer zo precies mogelijk te omschrijven wat je goed of slecht vond aan de voorstelling. Welke indruk heeft de voorstelling op je gemaakt?
- Welke beelden zijn je bijgebleven? Waarom?
- Was het zoals je verwacht had? Was het anders?
- Voelde je je betrokken bij de voorstelling? Welke emoties riep het stuk op? Hoe voelde je je achteraf?
- Zijn er bepaalde flarden van de tekst bijgebleven? Waarom?
- Kon je het verhaal gemakkelijk volgen en als dat niet altijd zo was, vond je dat dan storend of vervelend?
- Wat vond je van het einde? Wat zou hier de bedoeling van geweest zijn?

Vragen over het personage

- Hoe sta je tegenover Braam? Vond je hem sympathiek? Welke indruk maakte hij op je?
- Welke veranderingen ondergaat Braam doorheen het verhaal?
- Herkende je ook iets van jezelf in hem? Vind je die herkenning belangrijk?
- Wat kan je zeggen over de acteerstijl?
- Kan je de eerste drie vragen ook beantwoorden voor het personage van Jan Breidelman?

Inhoudelijke vragen

Een multiculturele samenleving, niet altijd eenvoudig

- Wat wordt bedoeld met de term ‘multiculturele samenleving’? Leven wij in een multiculturele samenleving?
- Om welke redenen komen migranten naar België?
- Kom je zelf vaak in aanraking met andere culturen? Wanneer? Hoe voel je je daarbij?

Van Dale geeft de volgende definities voor ‘multicultureel’, ‘immigrant’ en ‘allochtoon’:

mul·ti·cul·tu·reel (bijvoeglijk naamwoord)

met elementen uit verschillende culturen: *de multiculturele samenleving* maatschappij waarin mensen uit verschillende culturen samenleven

im·mi·grant (de; m,v; meervoud: *immigranten*)

iem. die zich vanuit een ander land blijvend in een bep. land vestigt (tegenstelling: emigrant)

al·loch·toon (de; m,v; meervoud: *allochtonen*)

iem. die van elders afkomstig is (tegenstelling: autochtoon): *het CBS definieert een allochtoon als iem. van wie minimaal één van de ouders in het buitenland geboren is*

We leven in België met bijna 12 miljoen mensen. Sommige van hen zijn niet hier. Andere zijn hier wel geboren, maar hebben ouders, of grootouders die van een ander land komen. Immigranten of allochtonen, mensen die niet ‘oorspronkelijk’ van België zijn, hebben vaak andere gewoontes en tradities, soms ook een andere godsdienst en/of een eigen cultuur. Het is niet altijd eenvoudig om met verschillende culturen in één land samen te wonen, samen te werken, samen te leven.

In *Ik ben geen racist* probeert de partij Rechtvaardig België de problemen die die ‘botsing van culturen’ met zich meebrengt, bespreekbaar te maken. De partij verwijt de andere partijen dat ze steeds maar doen alsof er niets aan de hand is, alsof hun neus bloedt. Ze zeggen dat ze willen praten over wat er in België gebeurt, ze zeggen dat ons land de mensen die hier zijn komen wonen niet goed heeft opgevangen, en dat er daarom nu problemen zijn. Ze zeggen dat een groot deel van de allochtonen in Brussel werkloos is, en leeft van een uitkering. Ze zeggen dat dat de maatschappij erg veel geld kost.

- Bestaat er in België een politieke partij die gelijkaardige dingen zegt?
- Ben je het eens met de standpunten van Rechtvaardig België? Waar ben je het mee eens? Waar ben je het niet mee eens?

- Ben je soms bang als je in contact komt met een andere cultuur? Hoe komt dat denk je?
- Het begrip ‘allochtoon’ heeft vaak een negatieve bijklank. Kunnen we daarvoor een neutralere term gebruiken? Of maakt dat geen verschil (want *what’s in a name*)?

Voorbeelden:

- Volgens het [Kennisplatform Integratie & Samenleving](#) is ‘allochtoon’ “een vaag containerbegrip dat geen recht doet aan het diverse karakter van migratie evenals de verschillen in land van herkomst, verblijfsduur en migratiemotief tussen én binnen de gedefinieerde migrantengroepen.”
- Uit onderzoekenquête voor [de masterproef ‘Zeg \(g\)een allochtoon tegen een allochtoon’](#) bleek dat tot “71% (!) [van de bevroegde jongeren] vindt dat het woord een negatieve connotatie krijgt omdat het steeds in een negatief verhaal wordt geplaatst.”
- De Stad Gent schrapte het woord ‘allochtoon’ [uit haar bestuursakkoord in 2013](#)

Wij en zij. In het slordige, of bewust manipulatieve, gebruik van de eerste persoon meervoud, het kleine, ogenschijnlijk onschuldige woordje wij, rust het grootste gevaar en de grootste dreiging. ‘Wij’ is altijd gevaarlijker dan ‘zij’.

(Leroy O’Hara, ‘Selected Writings’)

- Wat zou er bedoeld worden met bovenstaand citaat? Ben je het daar mee eens?
- Kan je dit citaat toepassen op de situatie in België? Wie zijn ‘wij’ en wie zijn ‘zij’ dan?

Eventueel extra actualiteitsvraag

- Hoe kunnen we best omgaan met de crisis in Afghanistan en de mensen die vandaar wegvluchten?
- [VRT NWS, 31 augustus 2021](#): ‘Nu al is duidelijk dat er fors geïnvesteerd zal moeten worden in humanitaire hulp en opvang voor Afghaanse vluchtelingen in de regio zelf, als men een nieuwe vluchtelingencrisis zoals in de jaren 2015-2016 wil vermijden.’

Kijktip *Kinderen van de migratie*, op Canvas of [VRT Nu](#), en specifiek het deel ‘[Jongeren van hier](#)’

Vrijheid van meningsuiting

“De vrijheid inlichtingen en denkbeelden van welke aard ook te vergaren, te ontvangen en door te geven, ongeacht grenzen en ongeacht de vorm, ” zo wordt **de vrijheid van meningsuiting** vandaag nog steeds omschreven in het VN-verdrag (artikel 19). Ook in België is de vrijheid van meningsuiting niet alleen één van de fundamenteën van onze wetgeving, maar ook heel belangrijk voor ons dagelijks leven en de manier waarop we omgaan met elkaar.

- Ben je in België vrij om te zeggen wat je denkt? Kan je voorbeelden geven van gevallen wanneer dat niet zo is?
- Zeg jij soms dingen die kwetsend zijn voor anderen?
- Vind jij dat je daar het recht toe hebt?
- Vind je dat iedereen altijd het recht heeft om te zeggen wat hij denkt, ook als dat kwetsend of beledigend kan zijn voor anderen? En mag je online alles zeggen wat je wil?
- Wat betekent het ‘politiek correct’ te zijn? Wanneer is dat goed? Wanneer niet?
- Kan je met woorden mensen aanzetten tot daden? Ben je dan verantwoordelijk voor die daden? Ook als je ze zelf niet gepleegd hebt?
- Meer lezen over vrijheid van meningsuiting: [Amnesty International](#)

In de voorstelling wordt Braam neergestoken door een jongen met Marokkaanse achtergrond. Tijdens een persconferentie vertelt Braam wat er gebeurd is en hij noemt de jongen een lafaard. Hij zegt ook dat de jongen Mahmoed Baylan heet. Kort daarna wordt Mahmoed vermoord. Braam weet niet door wie, maar hij weet dat het gebeurd is omdat hij Mahmoeds naam heeft genoemd. Breidelman houdt Braam daarop het volgende voor:

“We kunnen nooit voorzien wat de gevolgen van onze daden zijn. We kunnen geen verantwoordelijkheid opnemen voor dingen waarover we geen controle hebben.”

- Wat vind je van deze uitspraak?
- Hoe kan je zeker weten wat de gevolgen zullen zijn van de woorden die je zegt? En als er gevolgen zijn, ben je daar dan verantwoordelijk voor?

Verdieping – actualiteitsvragen

Hieronder vind je een aantal voorbeelden voorbeeld om de complexiteit van vrijheid van meningsuiting, politiek en sociale media te bespreken. We vertrekken vanuit de vraag: zijn politici (extra) verantwoordelijk voor de gevolgen van hun woorden?

- **Op 6 januari 2021 werd na de verkiezingsuitslagen in Amerika het Capitool (het symbool voor democratie in Amerika) ingenomen door Trump-aanhangers.** Die was niet herverkozen voor een tweede termijn als president. De bestorming van het Capitool gebeurde Trump's speech op de dag dat de uitslag voor de verkiezingen officieel bevestigd werd: Joe Biden werd de nieuwe president.

‘Wij allemaal willen niet dat ons verkiezingsresultaat gestolen wordt door radicale Democraten. We zullen niet toegeven. Het zal nooit gebeuren. Jullie geven niet toe, zelfs als er sprake is van diefstal. Ons land heeft er genoeg van, we pikken dit niet meer’, zei Trump in zijn speech. Iets later zegt hij: ‘Ik weet dat iedereen hier naar het Capitool zal gaan, om jullie stemmen vredig en patriottistisch te laten horen.’

Is Trump verantwoordelijk voor de inname van het capitol? En wat vind je van hoe hij is omgegaan met de bestorming?

Trump werd nadien ook grotendeels gebannen van de socialemediaplatformen Facebook, Twitter en Google, wegens ‘risico op verder aanzetten tot geweld’. Is dat een terechte beslissing geweest, of gaat dat in tegen de vrijheid op meningsuiting?

- VRT Nws, [‘Reconstructie - Hoe het na een speech van Trump helemaal ontspoorde: de bestorming van het Capitool van uur tot uur’](#)
 - VRT Nws, [‘De tragiek van een aangekondigde opstand: hoe is dit toch kunnen gebeuren? En was het Capitool dan niet beveiligd?’](#)
 - VRT Nws, [‘Twitter verwijdt profiel van president Donald Trump definitief, “wegens risico op verder aanzetten tot geweld”’](#)
 - VRT Nws, [‘Amerikaanse oud-president Trump spant rechtszaak aan tegen Facebook, Twitter en Google: maakt hij ook kans?’](#)
- **De meeste politici gebruiken social media om hun kiezers te bereiken.** Sommige politici, zoals Conner Rousseau en Tom Van Grieken, zijn populair op TikTok en Instagram bij

jongeren, en bereiken met hun posts een groot publiek. Volg je zelf politiciers op een socialmediakanaal?

Mag je op sociale media alles zeggen? En ben je verantwoordelijk voor de (online) reacties van je volgers?

- Een interessant artikel om van te vertrekken: De Standaard, ['Zijn politici verantwoordelijk voor online haatspraak van hun volgers?'](#)
- Het artikel kwam er na [het TikTok-filmpje van Tom Van Grieken op 1 september 2021](#). Daarin hij het heeft over 'linkse leerkrachten en proffen die hun multiculturele onzin te pas en te onpas in hun lessen proberen te verwerken' en belooft hij hen in 2024 'de rekening te presenteren'. Daar kwam veel reactie op.
- Over politiek en sociale media: VRT Nws, ['Na heisa over filmpje Tom Van Grieken: wat hebben politici te winnen bij TikTok? "Je wordt beloond om te polariseren"'](#)

Retoriek en manipulatie

In de voorstelling neemt **het politieke discours** van Jan Breidelman een behoorlijk belangrijke plaats in. **Zijn manier van praten, maar ook de inhoud van zijn uitspraken doet andere politici al snel concluderen dat hij een ‘populist’ en een ‘racist’ is.** (Een van de tekstfragmenten achteraan in de lesmap is de scène waarin Breidelman in een televisiedebat zijn mening geeft over immigratie. Misschien is het handig om deze tekst eerst nog even te bekijken.)

- Was je het daarmee eens? Waarom wel? Waarom niet?
- Wat betekent ‘populisme’? En hoe zou je ‘racisme’ definiëren?

In de voorstelling zegt Braam dat de definitie van een racist de volgende is: “Iemand die gelooft dat er *wezenlijk* verschil is tussen zwart en blank en rood en geel en bruin. En dat sommige mensen *wezenlijk* meer waard zijn dan anderen.”

De definities van ‘racisme’ en ‘populisme’ zijn volgens Van Dale de volgende:

ra·cis·me (*het; o*)

- 1 opvatting dat mensen met een bepaalde huidskleur beter zouden zijn dan mensen met een andere kleur, gebruikt als rechtvaardiging om mensen met een andere kleur slecht te behandelen
- 2 discriminatie op grond van huidskleur; = rassendiscriminatie

po·pu·lis·me (*het; o*)

- 1 (*negatief*) politieke stroming die een sterke band tussen leiders en volk voorstaat en die zich vooral richt op wat de mensen graag horen

Amnesty International geeft de volgende verklaringen:

‘Racisme is een groep om raciale redenen minderwaardig behandelen of daarover vernederende uitspraken doen.’

‘Populisme is de aanduiding voor de politieke stromingen die zeggen “namens het volk te spreken”. Populistische bewegingen zijn in het algemeen georganiseerd rond een leider en hebben al dan niet een partijapparaat.’

- Wat vind je van die definities?
- Zou je op basis van die definities zeggen dat Breidelman een populist of een racist is? En Braam?

- Meer lezen
 - NPO Kennis, [Wat is populisme?](#): “Populisten claimen namens het volk te spreken en zetten zich af tegen ‘de elite’. Tot zover kan iedereen het eens zijn over deze politieke ideologie. Toch is er veel discussie over wat populisme nog meer inhoudt. Wat zijn kenmerken van populisme? En zijn populistten altijd rechts?”
 - Amnesty International, over [nationalisme, populisme en mensen](#) en over [racisme](#)
 - **Populisme wordt vaak geassocieerd met rechtse partijen. Maar het is ‘niet iets waar rechts patent op heeft, maar kan in alle delen van het politieke spectrum voorkomen’** ([NPO Kennis](#)).
 - ‘Conner Rousseau zegt te spreken in de naam van het hele volk en niet in naam van bijvoorbeeld de arbeidersklasse. Dat maakt hem eerder populistisch dan socialistisch’, stelt cultuurwetenschaper [Ico Maly](#). ‘Conner Rousseau vervangt socialisme door populisme. Hij is een politieke influencer die de aandacht meer op zichzelf vestigt dan op zijn partij, en hij heeft ideeën die soms ingaan tegen fundamentele socialistische waarden.’
 - Ook Trump wordt beschouwd als een populist.
 - Zijn er zaken die Breideman, Trump en Rousseau met elkaar gemeen hebben?

Braam zegt vaak over zichzelf dat hij maar een eenvoudige jongen is, dat hij niet veel van politiek afweet. Naarmate de voorstelling vordert heeft Braam steeds meer het gevoel dat hij geen controle heeft over de dingen die gebeuren.

- Waarom zou Breideman uitgerekend aan Braam gevraagd hebben om partijsecretaris van Rechtvaardig België te worden?
- Wat overtuigt Braam om voor Breideman te gaan werken?
- Hoe verhouden Breideman en Braam zich tegenover elkaar? Hoe zou je hun relatie omschrijven?
- Laat Braam zich te gemakkelijk doen?
- Had Braam moeten of kunnen voorzien wat er zou gebeuren?
- Denk je dat Breideman volledig te vertrouwen was? Had hij alleen maar goede bedoelingen?

Werkproces

De roman

In 2008 las Dirk De Lathauwer, de regisseur van *Ik ben geen racist*, het gelijknamige boek van de Zweedse schrijver Per Nilsson. Het verhaal intrigeerde hem zo dat hij besloot er een theatervoorstelling van te maken. In het Zweeds heet Per Nilssons boek *Svenne*, dat is de naam van het hoofdpersonage. In het Zweeds is Svenne een veel voorkomende eigennaam. Allochtone jongeren gebruiken deze naam echter ook als scheldnaam voor autochtonen. Dat maakt van Svenne het prototype van de ‘gewone, eenvoudige jongen’. Meteen na het lezen van het boek, viel het op hoeveel parallellen er te trekken waren met actuele gebeurtenissen. Zo leek de figuur Pim Fortuyn¹ bijna een blauwdruk van Nils Dackeman, die in de roman de leider is van Rechtvaardig Zweden. Opvallend aan deze Nils Dackeman was ook de moeilijkheid om hem als politicus in één hokje te duwen. Sommige van de standpunten die hij in de roman verkondigt, lijken behoorlijk links, communistisch bijna, andere associeer je dan weer bijna automatisch met rechts. Bovendien sprak het boek vrijwel meteen aan omdat Svenne een sympathiek en redelijk onschuldig personage is en, in tegenstelling tot veel hoofdpersonages van jeugdromans, niet al te intellectueel is. Hij is écht een eenvoudige jongen, en zijn naïviteit en verwarring doorheen het boek maken de roman zo meeslepend.

De bewerking

In 2010 begon dramaturge Ruth Mellaerts aan de bewerking van de roman *Ik ben geen racist* naar een theatertekst. Daarbij doken meteen enkele vragen op: laat je het verhaal zich afspelen in Zweden, of zet je het verhaal over naar België. De tweede optie leek interessanter, Per Nilsson schreef tenslotte zelf ook een verhaal over zijn eigen land. Een verhaal waarvan je als lezer weet dat het niet vertelt over de werkelijke politieke situatie in Zweden, maar over een mogelijke politieke situatie. **Het boek stelt ons voor een hypothese. Het wil ons doen nadenken over onze eigen maatschappij, maar ook over onszelf, als individu. Wat denken we zelf over immigratie, de islam, onverdraagzaamheid of racisme? Is het wel zo eenvoudig om daar een duidelijk antwoord op te formuleren?** In de zomer van 2010, terwijl België in volle politieke crisis zit, wordt de tekst van *Ik ben geen racist* voltooid. We kiezen ervoor over België te spreken, en niet over

¹ Pim Fortuyn was een Nederlandse politicus die fel anti-islam was. Hij verklaarde in 2002 het volgende: “Ik wil af van dat rare grondwetartikel ‘gij zult niet discrimineren’, als dat artikel betekent dat mensen geen discriminerende opmerkingen meer mogen maken.” Hij wilde met zijn partij praten over die problemen die er in Nederland waren en die volgens hem grotendeels veroorzaakt werden door het te grote immigratiecijfer. Volgens hem waren de ‘islamisering’ en het ‘religieus fundamentalisme’ de grootste bedreigingen voor Nederland. Hij werd door de media en de andere politici vaak een ‘populist’ genoemd. Op 6 mei 2002 werd Fortuyn vermoord door een milieuactivist, die het niet eens was met Fortuyns extreme standpunten. Na deze moord barstte er in Nederland een hevige discussie los over de vrijheid van meningsuiting.

een onafhankelijk Vlaanderen. Omdat dat ons te ver weg zou drijven van de vragen die Per Nilsson wilde stellen met zijn roman en die ons van het begin af aan zo intrigeerden en bezig hielden dat we er een voorstelling over wilden maken.

Herneming

Van augustus 2010 tot oktober 2010 werd er intensief gewerkt aan *Ik ben geen racist*. Acteur Braam Verreth en scenograaf Wannes Deneer vervolledigden het team. Tussen 2010 en 2013 speelde de voorstelling maar liefst 120 keer in heel Vlaanderen. Tien jaar later zijn de thema's die in *Ik ben geen racist* aan bod komen, relevanter dan ooit. fABULEUS besluit de voorstelling te hernemen vanwege urgent. Vanaf september 2021 speelt *Ik ben geen racist* voor scholen in alle uithoeken van Vlaanderen.

Tekstfragmenten

Tekstfragment 1

Ik ben Braam,
ik ben zeventien
en ik ben de meest gezochte persoon van België.
Als ze mij vinden, is 't met mij gedaan.

Ze zijn in mijn huis geweest, eerst van die linkse activisten, krakers, veganisten, ge weet wel. Ze hebben de garage in de fik gestoken, dan is de brandweer waarschijnlijk gekomen, dan de politie, dan de journalisten, ze hebben de burens geïnterviewd, mijn klasgenoten, mijn vrienden.

Liam.

Liam lachte gewoon en zei dat ik ne goeie maat was, zijn beste maat, altijd geweest.

Dat er niks mis was met mij, da ze veel leugens vertellen.

Liam heeft mij nie verraden.

“Ja, ik had het zien aankomen.” “Ja, het land was een tijdsbom, het moest ontploffen, het ging ontploffen, da wist iedereen.”

Da's achteraf makkelijk gezegd hè.

Ineens wist iedereen het op voorhand.

Ineens had iedereen wel door hoe het allemaal in elkaar zat.

Kan nie.

Niemand kon het weten.

Ik was erbij hè

Van helemaal in het begin tot helemaal op het einde.

Ik was erbij en ik wist het nie,

ik zag het nie, ik snap het nog altijd nie.

Dus al die losers die nu vanachter hun scherm commentaar geven en al die journalisten die nu beginnen schrijven da ik altijd ne racist ben geweest, dat mijn vader ne racist was, dat mijn vrienden racisten waren, da ze allemaal hun smoel houden, want ze weten er niks van.

Ik ben geen racist.

Nooit geweest, nog altijd nie.

En mijne pa en mijn vrienden ook nie.

Tenzij het racistisch is om soms 's een Vlaams lied op te zetten. Tenzij het racistisch is om een Vlaamse vlag op uw slaapkamer te hebben, of om uw haar kort te scheren of om zo 's op café -als ge teveel gedronken hebt- te vechten. Soms met een buitenlander, ja. Dat gebeurde wel 's.

Maar de definitie van een racist is nog altijd "iemand die gelooft dat er wezenlijk verschil is tussen blank en zwart. Alé, tussen wit en zwart en rood en geel en bruin." En da sommige mensen wezenlijk meer waard zijn dan anderen.

Ikke nie.

Ik geloof da we wezenlijk gelijk zijn.

Ja, natuurlijk zijn er verschillen in gebruiken en tradities enzo, sommige daarvan kunt ge goe vinden en andere nie, maar da heeft toch niks te maken met racisme.

Bij ons op de voetbal zitten twee Marokkanen, Youssef en Omar. Die mannen kunnen goe sjotten, da zijn mijn vrienden. Vorig jaar heb ik de Youssef voor zijn verjaardag een voetbaltruitje van Real Madrid gegeven. Een vals hè, mijn tante had da voor mij meegenomen van op vakantie. Maar Real Madrid is mijn ploeg nie. En de Youssef is daar zot van.

Tekstfragment 2

Goe. Het debat.

Ge hebt die beelden waarschijnlijk wel gezien, misschien nie de avond zelf, maar toch zeker daarna, op internet?

Breidelman en de eerste minister?

De verbijsterde presentator?

Hoe Breidelman zegt dat de massa-immigratie van de afgelopen veertig jaar enorm hoge kosten met zich heeft meegebracht.

Hij heeft het die avond over veel andere dingen gehad: over de buitensporige salarissen van topmanagers, ambtenaren en politici, over onze maatschappij waarin steeds meer mensen zich ziek en uitgedoofd voelen, over de extreem droge zomers. Maar achteraf ging het alleen maar over zijn uitspraken over massa-immigratie.

“Meer dan één miljoen Belgen is immigrant of kind van een immigrant. Wij zijn nu al een minderheid in Antwerpen en Brussel. Er zijn wijken die volledig ontvolkt zijn van onze eigen mensen. Bovendien zijn het milieus waar vrouwenonderdrukking en criminaliteit welig tieren.”

Eén van de debatleden staat recht.

“Ik weiger aan tafel te zitten met een racist.”

“Ik ben geen racist. Ik haat racisten. Daar zit trouwens mijn vrouw Sonya.”

Hij wijst en daar zit ze.

Breidelman zijn mooie zwarte vrouw.

Ze lacht en ze zwaait.

Ik zit naast haar. Een jongentje van zeventien. Met open mond staar ik naar de camera.

De man twijfelt. Hij schuift zijn stoel achteruit. Hij gaat terug aan tafel zitten.

Eén - nul.

Breidelman kijkt in de camera en zegt:

“Ik vind het goed en redelijk dat België vluchtelingen opneemt en ik heb daar niets op tegen, natuurlijk niet. Ik zeg alleen maar dat die wijken in Antwerpen en Brussel waar negentig procent van de mensen leeft van een uitkering, onze maatschappij heel veel geld kosten. Maar de kosten zijn nog niet eens het ergste. Kijk: als ik een logeerkamer zou hebben die leegstaat, dan kan ik gerust iemand die op de vlucht is een dak boven zijn hoofd aanbieden. Maar als die op een bepaald moment zegt: “Ik heb nog familie, nog wat spullen, nog wat nichten en tantes, mogen die er ook nog bij?” Dat mag allemaal van mij. Geen probleem. Maar als die groep op een bepaald moment tegen mij begint te zeggen wanneer ik mijn licht moet uitdoen, wanneer ik moet

vertrekken, naar welk programma ik moet kijken, dan denk ik dat je die groep moet uitnodigen en zeggen: “Jongens, we moeten even praten, want dit gaat niet.” Het ergste is dat we de mensen die hier naartoe zijn gekomen eigenlijk heel slecht hebben opgevangen. We hebben wel gezorgd dat ze een woning krijgen en televisie’s en auto’s en computers voor hun kinderen, maar we hebben ze niet echt deel laten worden van onze maatschappij, we hebben hen niet laten zien welke waarden en normen hier in België gelden.”

De presentator is snel nu:

“Welke waarden en normen zijn dat dan?”

“Vrije meningsuiting, scheiding van kerk en staat, gelijkheid van man en vrouw. Dat zijn onze waarden, en ik vind dat daar niet aan te tornen valt. We beleven snel veranderende tijden, en veel migrantenjongeren hebben het daarbij extra moeilijk om hun plaats te vinden tussen de wereld van hun ouders en die van hun omgeving. Als wij die jongeren geen duidelijk kader aanbieden, sluiten ze zich op in hun eigen bubbel en zetten anderen aan tot hetzelfde asociaal en crimineel gedrag. Dan zoeken ze heldere normen in de meest vrouwonvriendelijke godsdienst die er bestaat.”

“Ah? En welke godsdienst is dat dan?”

“De islam natuurlijk.”

De eerste minister wordt vuurrood.

“Ik eis dat u nu meteen uw verontschuldiging aanbiedt!”

“Dat zal ik doen. Als mannen en vrouwen samen mogen bidden in de moskee, als moslimvrouwen zich mogen kleden zoals ze willen, als ze recht hebben op een eigen leven en een eigen seksualiteit, als ze mogen trouwen met wie ze willen. Als er nultolerantie is tegenover criminaliteit in onze straten en op onze stranden. Dan zal ik mijn excuses aanbieden. Als dit niet op korte termijn wordt aangepakt, dan kunnen de gevolgen dramatisch zijn. Vergelijk het met een kwalijk virus, dat zich verspreidt onder al wie ermee in aanraking komt.”

Sommige mensen beginnen te applaudiseren, anderen staan verontwaardigd recht, de presentator staat met zijn mond vol tanden.

Het debat is afgelopen.

Breidelman loopt heel rustig van het podium en komt naar ons toe. Hij en Sonya omhelzen elkaar.

“Kom. We gaan naar huis,” zegt hij.

“Voor we onze laatste trein missen.”

Aanvullend materiaal

Hieronder vind je een lijst van aanvullend onderzoeks-, lees-of kijkmateriaal, voor als je dieper wil ingaan op de thematieken die in *Ik ben geen racist* naar voren komen. De lijst is niet exhaustief, want er zijn nog veel meer boeken, films en artikels verschenen rond de thema's. De tips hieronder zijn een aanzet om je verder te verdiepen.

Lezen

- Per Nilsson, *Ik ben geen racist*
- Morton Rhue, *De golf*
- Pim Fortuyn, *Tegen de islamisering van onze cultuur*
- Maurits Berger, *Islam is een sinaasappel*
- Robert Vuisjes, *Alleen maar nette mensen*
- Dimitri Verhulst, *Problemski Hotel*
- Tzvetan Todorov, *The fear of barbarians*
- Reni Eddo-Lodge, *Waarom ik niet meer met witte mensen over racisme praat*
- Dalilla Hermans, *Het laatste wat ik nog wil zeggen over racisme*
- Mohamed Ouaamari, *Groetjes uit Vlaanderen*
- Chimamanda Ngozi Adichie, *Americanah*

Kijken & luisteren

- *American History X*, Tony Kaye (1998)
- *Entre les murs*, Laurent Cantet (2008)
- *Get Out*, Jordan Peele (2017)
- *The hate you give*, George Tillman Jr. (2018), naar het gelijknamige boek van Angie Thomas
- *Kinderen van de migratie*, op Canvas of [VRT Nu](#)
- de interviews van [Zwijgen is geen optie](#) (als video of podcast)

Interessante organisaties & websites

- [ella vzw](#), kenniscentrum gender en etniciteit
“ella maakt actief werk van kruispuntdenken in alle sectoren: de vrouwenbeweging, verenigingen van etnisch-culturele minderheden, het ruime middenveld, het onderwijs, het sociaal werk, zorg & welzijn, het jeugdwerk, justitie, ...”

- [School zonder Racisme](#), de organisatie die ons in 2010 enkele bruikbare tips gaf voor het opstellen van de lesmap en deze lijst
 - Zij organiseren o.a. [Brussel Anders Bekeken: Samenleven in diversiteit](#), dagprogramma om met leerlingen het multiculturele Molenbeek te verkennen
- [Withuiswerk](#)

Over *f*ABULEUS

*f*ABULEUS is een uniek productiehuis voor veel soorten podiumkunsten: performance, dans, circus en (tekst)theater. Centraal in de werking van *f*ABULEUS staat de artistieke samenwerking tussen (zeer) jong talent en (meer) ervaren makers. Op het podium staan de ene keer jongeren, de andere keer (startende) professionals. *f*ABULEUS biedt hen de nodige omkadering om hun kwaliteiten als speler, danser of maker te ontwikkelen en heeft op dat vlak ook een internationale voorbeeldfunctie. *f*ABULEUS bereikt met zijn producties een opvallend breed publiek van alle leeftijden, met speciale aandacht voor jongeren en kinderen. *f*ABULEUS werkt in Leuven vanuit het Openbaar Entrepot voor de Kunsten (OPEK). Het is een van de drie Leuvense stadsgezelschappen en ook huisgezelschap bij kunstencentrum STUK.

fabuleus.be

[Facebook](#)

[Instagram](#)